

Nr 55.

Av herr **Clason**, *angående ändring av § 55 riksdagsordningen.*

Frågan om förbättrad organisation av riksdagsarbetet står alltjämt på dagordningen. Bland olägenheter, som för närvarande råda, är den starka anhopningen av arbete mot riksdagens sista tid utan allt tvivel en av de största och mest överklagade. Allt som kan göras för att minska en sådan anhopning, bör därför tagas under allvarlig omprövning.

Ett steg i rätt riktning vore här otvivelaktigt en begränsning i den inskränkta motionstid, som för närvarande gäller för motioner i grundlagsfrågor. Eljest skall som bekant motion i ämne, som tillhör ständigt utskotts behandling, väckas inom tio dagar från riksdags öppnande eller, om motionen föranledes av kungl. proposition, som efter öppnandet avlåtits, inom femton dagar efter propositionens avlämnande. Likaledes skall motion i ämne, som tillhör tillfälligt utskotts behandling, i regel väckas inom tjugu dagar efter riksdags öppnande. I båda dessa fall innebära nu gällande bestämmelser en inskränkning i den förut stadgade motionstiden, en inskränkning, som på sin tid (1909) genomfördes just för att underlätta riksdagsarbetet.

Goda skäl synas föreligga för att nu även med hänsyn till motioner i grundlagsfrågor vidtaga en likartad begränsning.

Den i dylika ämnen obegränsade motionstiden medför nämligen flera olägenheter. Den lockar motionärer att spara sina förslag i grundlagsfrågor tills långt fram under riksdagen. Men därigenom ej blott försvårar den för konstitutionsutskottet att från början planlägga sitt arbete på sätt, som eljest vore möjligt. Den försenar också i hög grad detsamma och förhindrar därigenom utskottet från att förr än under riksdagens sista tid insända åtskilliga av sina betänkanden. Det kan också inträffa, att den för utskottet omöjliggör att ägna de sent inkommande förslagen den prövning, som annars kunnat ifrågakomma. Olägenheterna hava för övrigt skärpts genom den stegrade arbetsbörda,

Bihang till riksdagens protokoll 1915. 3 saml. 24 häft. (Nr 55.)

som utskottet under senare år underkastats genom dels regeringsärendenas och i följd därav statsrådsprotokollens växande omfattning, dels kommunallagstiftningens överflyttande till utskottet.

Huru detta försenande av utskottets arbete under de sista åren inverkat på anhopningen av riksdagsärenden mot slutet av riksdagarna, kan belysas av följande siffror. Av 30 betänkanden från konstitutionsutskottet år 1911 kunde 10 avgivas först efter den 1 maj, av 41 betänkanden 1912 21 först efter den 1 maj, därav 10 efter den 15 maj, av 33 betänkanden 1913 12 först efter den 1 maj, därav 11 först efter den 15 maj. Av utskottets 34 betänkanden under sistlidna års andra riksdag kunde icke mindre än 20 avgivas först under augusti månad.

Både för konstitutionsutskottets eget arbete och för undvikandv av riksdagsärendenas allt för starka koncentring på de sista arbetsveckorna skulle det alltså vara till stort gagn, om utskottet i samma grad som alla andra ständiga och tillfälliga utskott kunde räkna på att under riksdagens första tid få för sig i regel framlagda de frågor, som det har att behandla.

Olägenheter av en sådan reform av den art, att de skulle kunna förhindra dess genomförande, synas ej föreligga. För vederbörande motionärer bör det icke vara omöjligare att före riksdagen eller under dess första tid förbereda motioner i grundlagsfrågor, än det är att förbereda sådana i andra frågor. Något behov för dem att även under riksdagens senare del bringa just grundlagsfrågor å bane lärer däremot svårigen kunna förefinnas, i varje fall icke något behov, som icke kan tillfredsställas genom den allmänna bestämmelsen i § 55 Riksdagsordningen att »i frågor som av redan inom någondera kammaren fattat beslut eller annan under riksdagen inträffad händelse omedelbarligen föranledas, må motion framställas, så länge riksdagen är samlad». Därvid är jämväl att beakta, att såväl Kungl. Maj:t som konstitutionsutskottet självt äga rätt att när som helst under riksdagen framlägga förslag i grundlagsfrågor. Däremot måste det givetvis vara oegentligt både att tillerkänna det utskott, som har att bereda grundlagsändringar, en mera begränsad granskningstid, än de utskott, som hava att bereda andra frågor, och att därefter underställa riksdagens beprövning så betydelsefulla frågor som grundlagsfrågor först då, när dess ledamöter äro som mest upptagna av ett flertal andra ärenden.

Om således den oinskränkta motionstiden i grundlagsfrågor bör väsentligt inskränkas, följer dock icke därav, att den med nödvändighet behöver begränsas lika starkt som motionstiden i andra ämnen. För den enskilde riksdagsmannen kan det innebära en fördel att först få

avlämna sina motioner i övriga frågor och sedan kunna ägna någon ytterligare tid åt de konstitutionella. En tidsfrist av trettio dagar från riksdags öppnande synes dock vara till fyllest för väckande av motioner i grundlagsfrågor.

Jag tillåter mig alltså hemställa,

att riksdagen ville såsom vilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse av § 55 Riksdagsordningen:

Riksdagsordningen.

§ 55. Motion i ämne, som tillhör ständigt utskotts behandling, må av riksdagsman i den kammare, han tillhör, göras inom tio dagar från riksdags öppnande, dock att i grundlagsfrågor motion må väckas inom trettio dagar från riksdags öppnande. Om motion föranledes av kungl. proposition, som efter öppnandet till riksdagen avlåtits, må den framställas inom femton dagar från propositionens avlämnande i kammare. Motion i ämne, som tillhör tillfälligt utskotts behandling — — — — — (= nuvarande lydelse) — — — — — även senare må väckas.

I frågor, som röra någondera kammaren enskilt — — — — — (= nuvarande lydelse) — — — — — är samlad.

Motion bör alltid — — — — — (= nuvarande lydelse) — — — — — av olika beskaffenhet sammanföras.

Stockholm den 30 januari 1915.

Sam. Clason.